

ÇOCUK EĞİTİMİNDE MONTESSORİ YAKLAŞIMI

Bil. Uzm. Vuslat OĞUZ,
Ankara Üniversitesi
Ev Ekonomisi Yüksek Okulu
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü
Ankara / Türkiye
vuslathope2@yahoo.co.uk

Doç. Dr. Aysel KÖKSAL AKYOL
Ankara Üniversitesi
Ev Ekonomisi Yüksek Okulu
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü
Ankara / Türkiye
aysel_koksal@yahoo.com

ÖZET

Çağdaş çocuk eğitimi konusunda yapılan bilimsel araştırmalar ışığında uzmanlar tarafından çeşitli yöntemler geliştirilmiştir. Çağdaş yaklaşımlar içerisinde yer alan ve birçok okul öncesi eğitim kurumunda kullanılan Montessori yaklaşımı, modern eğitim anlayışını benimsemiş olması ile dikkati çekmektedir. İtalya'nın ilk kadın tıp doktoru olan ve daha sonra Roma Üniversitesi'nde psikiyatr uzmanlığını alan Dr. Maria Montessori (1869-1952), görevi sırasında zihinsel engelli çocuklarla ilgilenmiş ve onların özel bir eğitimden geçirilerek gelişmelerine yardımcı olunabileceğini savunmuştur. Bu düşünceden hareketle aynı yöntemlerin normal çocuklar için de kullanılabileceğini düşünerek, çalışmalarını eğitim alanına yöneltmiştir. Çağdaş çocuk eğitimi konusunda önemli isimlerden biri olan Montessori'nin eğitim konusundaki görüşleri günümüzde hala geçerliliğini korumaktadır. Bu çalışmada çocuk eğitimine ilişkin çalışmaları bulunan Dr. Maria Montessori'nin kendi ismi ile anılan Montessori yaklaşımı incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Montessori, Eğitim, Okul Öncesi Eğitim

ABSTRACT

Various methods have been developed by experts in the light of scientific researches about contemporary child education. Nowadays, in the contemporary approaches, Montessori approach which is used in lots of preschool education institutions attracts attention as being an application of new education techniques. Dr. Maria Montessori (1869-1952), the first female medicine doctor in Italy, and afterwards, who became an expert at Roma University, was interested in children with mental disabilities her studies and she defended that a specialized program for these children could be helpful for their development. In the light of all these, since she found out that same methods could be used for normal children, she directed her studies to the education field. Today, the ideas of Montessori are still valid., the aim of this study was to give information about these Montessori programs.

Key Words: Montessori, Education, Preschool Education

GİRİŞ

Çocuk eğitiminde çağdaş yaklaşımların daha çok çocuk merkezli olduğu görülmektedir. Çocuk merkezli sınıflarda çocuklar aktiftir, sınıflarda özel öğrenme materyalleri kullanılır. Programlar, konuya dayalı bilgileri içermez. Disiplinler arası, entegre konuları ele alır (Aral vd., 2000).

Çağdaş çocuk eğitimi konusunda önemli bir isim olan Montessori zihinsel engelli çocuklarla ilgilenmiş ve onların özel bir eğitimden geçirilerek gelişmelerine yardımcı olunabileceğini savunmuştur. Bu düşünceden hareketle aynı yöntemlerin normal çocuklar için de kullanılabileceğini düşünerek, çalışmalarını eğitim alanına yöneltmiştir. Çocuğun bedeninin nasıl bakıma ihtiyacı varsa zihin gelişimi, duyuların eğitimi, deneyler, çocuğu tanıma, eğitime önem verme Maria Montessori'nin eğitim anlayışının temelini oluşturur (Oktay, 1987; Montessori, 1997; Poyraz ve Dere, 2003). Montessori yaklaşımı, çocukları etkinliklere kendiliğinden katılması için güdülemeye, tekrarlamalı somut deneyimler aracılığıyla yeteneklerini geliştirmeye cesaretlendirmektedir. Çocukları, akranlarına öğretme ve sosyal etkileşim ile işbirliği yaparak öğrenmeye teşvik etmektedir. Montessori yaklaşımı, zihinsel gelişim için duyu eğitimi, yaratıcı ifade için öğrenme etkinlikleri sağlamaktadır (Morrison, 1998).

Montessori'nin kullandığı eğitim yöntemi ve onun prensiplerine uygun olarak hazırlanmış malzemelerin çağdaş eğitim yöntemlerini uygulayan okul öncesi eğitim kurumlarında çok yararlı olduğunu belirtmek gerekir. Montessori ilkelerine uygun olarak, gelişen çağın ihtiyaçlarına uygun yeni malzemeler ve etkinlikler hazırlamak, bunları program içinde uygun biçimde kullanmak çocuk eğitiminde benimsenmesi gereken önemli bir noktadır (Oktay, 1987).

Montessori Yaklaşımı

İtalya'nın ilk kadın tıp doktoru olan Dr. Maria Montessori (1870–1952), kendi ismi ile anılan ilk "Çocuk Evi"ni 1907'de Roma'da açmıştır. Roma Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitiren Montessori, daha sonra aynı üniversitenin psikiyatri bölümüne girmiş ve bu dalda uzman olmuştur. Psikiyatri bölümündeki görevi sırasında zihinsel engelli çocuklarla ilgilenmiş ve onların özel bir eğitimden geçirilerek gelişmelerine yardımcı olunabileceği kanısına varmıştır. Bu düşünceden hareketle özel eğitim alanının öncüleri olan Itard ve Seguin'in çalışmalarını incelemiştir. Zihinsel engelli çocuklarla yaptığı çalışmalardan aldığı olumlu sonuçlar üzerine, aynı yöntemlerin normal çocuklar için de kullanılabileceğini düşünerek, çalışmalarını eğitim alanına yöneltmiştir. Bu konudaki bilgisini arttırmak amacı ile Roma Üniversitesi'nde Felsefe, Psikoloji ve Antropoloji öğrenimi görmüştür (Lillard, 1973; Aytac, 1976; Montessori, 1997).

Montessori eğitim programı iki buçuk-altı yaş çocuklarını kapsayan özgüven, insiyatif, ne istediğini bilme ve uygulama, bağımsızlık, konsantrasyon, düzenlilik, yardımlaşma ve başkalarına karşı saygıyı yerleştirme ve geliştirme üzerine odaklanmıştır. Montessori sınıflarında belirtilen bu amaçlara iki şekilde ulaşılır: Birinci olarak, çocuğu zorlama yerine çocuğun öğrenme zevkini kendisinin yaşaması; ikinci olarak da çocuğun öğrenme mekanizmasını mükemmelleştirmeye yardımcı olmaktır. Yetişkinler için sıradan olan bulaşık yıkama, sebze doğrama, ayakkabı cilalama gibi olaylar küçük çocukların gözünde yapılabilecek önemli görevler arasındadır. Çocuklar çalışmalarını gerçekleştirirken, bir işlemin tamamlanması için gereken sırayı takip ederler ve detaylara da önem vermeyi öğrenirler. Bir aktiviteden diğerine geçmeden

önce çocuklar çalışmalarını bitirip, kullandıkları materyalleri yerine koyarak iyi bir çalışma disiplinine sahip olurlar (<http://www.izcicocuk.com/tr/montessori.asp>).

Montessori ‘insan doğuştan iyiye yöneliktir ve esas amacı kendini ispatlamaktır’ prensibini benimser. Prescott Lecky, Carl Rogers ve Abraham Maslow gibi kişilik teorisi geliştiren yazarlarla Montessori’nin okul öncesi çocukları için geliştirdiği eğitim metodu arasında büyük bir paralellik vardır. Montessori de belirtilen kişilik kuramcıları gibi kişilik gelişimi üzerinde önemle durur (Montessori 1964).

Montessori yaklaşımında önemli olan bazı ana hatlar vardır ve eğitimin temelini oluşturmaktadır. Montessori yaklaşımının ana hatları şunlardır: **Montessori çocuklara farklı bir anlayışla yaklaşmaktadır.** Montessori yaklaşımı, çocuklara uzman Montessori öğretmenlerinin ve özel olarak geliştirilmiş Montessori araç-gereçlerinin yardımı ile, kendi yeteneklerini kullanabilmeleri ve kendi adımlarıyla gelişebilmeleri için sağlıklı ve sağlıklı bir sistem sunmaktadır (Mallory, 1989). **Montessori, çocuğu olduğu gibi görür.** Montessori yaklaşımı, çocuğa kendi kendine uygulayarak, en iyi ve en kolay şekilde öğrenme yolunu bulmasını sağlar. Montessori yaklaşımı, çocuğun öğrenme isteği üzerine kurulmuştur. Sistem, çocuğun doğal büyümesine ve gelişmesine uygun, ancak henüz yapmaya hazır olmadığı şeyleri yapmasına izin vermeyen bir sistemdir (Mallory, 1989; Montessori, 1997). **Montessori yaklaşımı diğerlerinden farklıdır.** Montessori yaklaşımı, küçük çocuklar için geliştirilmiş düzen ve özgürlük arasındaki mantıklı bir denge üzerine kurulmuştur. Çocuğun doğal gereksinimlerini karşılayan dikkatle geliştirilmiş materyallerle, zevkli bir ortam sağlar. Tam anlamıyla eğitilmiş bir öğretmenin tam bir rehberliği söz konusudur (Mallory, 1989). Montessori eğitiminde yapı ve düzen çok önemlidir. Düzenin içselleştirilmesi yolu ile çocuk çevresine güvenmeyi, olumlu yolla iletişim kurmayı öğrenir (Dere ve Temel, 1999). Montessori bir insanın başka bir insan tarafından eğitilebileceğine inanmamaktadır. Bu nedenle Montessori okullarında eğitim bir çeşit ‘kendi kendini eğitme’ diye de tanımlanabilir. Sadece çevre, çocuğun gereksinimine göre amaçlı, planlı ve kontrollüdür (Orem, 1970). Çocuk bu özel şekilde düzenlenmiş çevre içinde kendi kendini eğitirken kendine güveni de kazanmış olur. Montessori, bireyin bağımsız bırakıldığı oranda potansiyelinin ortaya çıkabileceğini savunur. Birey, öğreniminde bazı teknik sınırlamalar dışında tamamiyle bağımsızdır (Oktay, 1985). Eğitim düşüncesinde hayal oyunlarına değil gerçekliğe önem veren Montessori için, çocuğun doğa ile doğadaki gerçek nesnelere teması da son derece önemlidir. Bu nedenle bir Montessori sınıfında mevcut eşyalar oyuncaklar değil, gerçek nesnelere dir. Böyle bir sınıfta gerçek bir telefon, gerçek bir lavabo veya musluk, gerçek bir süpürge veya buzdolabı, yalnızca yetişkinin kullanımı için değil, çocuğun gerçek nesnelere temasını sağlamak için yer alır. Doğanın önemli bir parçası olan gerçek bitki ve hayvanların yetiştirilmesi ve her türlü bakımları bir Montessori programında çocuğun günlük temel etkinlikleri içinde yer alır. Çocukların hayatın gerçeklerini daha iyi tanıyabilmeleri açısından, her malzemeden yalnızca bir tane bulunur. Montessori bu yolla herkesin her istediğine, istediği anda sahip olamayacağı gerçeğini çocuklara yine eşyanın kendisi aracılığı ile kavratmaya çalışmaktadır. Montessori ortamının temel özelliklerinden biri de bu ortamın sade fakat uyumlu renk ve eşyalarla zevkli bir şekilde düzenlenmesidir. Montessori gerçek güzelliğin basitlik olduğunu kabul eder. Bu nedenle de çocuklar için çok süslü, karmaşık eşyalar yerine, sade, çocuğun ihtiyacına uygun şekilde düzenlenmiş parlak renklerin uyumlu bir şekilde yer aldığı bir ortam

mevcuttur. Çocuğun boyutlarına ve ihtiyaçlarına göre düzenlediği bu ortam içinde yetişkin için özel olarak konulmuş hiçbir eşya yoktur (Pines, 1969; Evans, 1971; Aytac, 1972; Lillard, 1973). **Montessori yaklaşımı çocuğun birçok yönden gelişmesini sağlar.** Montessori, çocukların özellikle üç alandaki gelişmelerini hedef almıştır. Bu üç alan, hareket eğitimi, duyuların eğitimi ve dil eğitimidir. Bunlara ayrıca Montessori'nin erken yaştan itibaren öğretilmesini uygun gördüğü okuma–yazma ve aritmetiği içeren akademik öğrenme de eklenebilir (Lewis, 1977, Montessori, 1992). Montessori'ye göre çocuğun çevresi ile olan etkileşimi, onun zihinsel ve fiziksel birliğini ortaya çıkarır (Lillard, 1973). Ona göre hareket, çocuğun diğer etkinliklerinden ayrı bir şey değildir. Bu nedenle de eğitim programlarında çocuğun hareket edebilmesini sağlayıcı etkinlikler önemli bir yer tutar. Montessori, bu konuya ilişkin görüşünü şöyle ifade etmektedir: “Günümüzde yapılan en önemli hatalardan biri, hareketi insanın daha yüksek düzeydeki fonksiyonlarından ayrı bir etkinlik olarak düşünmektir. Zihinsel gelişme hareketle bağlantılı olmalı ve ona dayanmalıdır.” (Montessori, 1964). Harekete ilişkin her davranışın bir amacının bulunduğu Montessori programında, çocuğun hayal oyunlarına, çağdaş okul öncesi eğitim programlarında önemli bir yeri bulunan evcilik köşesi, vb. köşelere de yer yoktur. Montessori, bu tür faaliyetlerde çalışma alışkanlıklarının gelişmesi için daha karmaşık öğrenmelerin gerekli olduğunu ve tüm öğrenmelerin bir duyu–hareket temeli olduğunu kabul eder. Montessori'ye göre çocuğun eğitiminde hareket kadar önemli olan bir başka boyut da duyuların eğitimidir. Materyaller çocuğun biçim, boyut, renk, doku, tat, vb. kavramları ve bunlar arasındaki ilişkileri anlamasını sağlayacak şekilde hazırlanmış ve yöntem çocuğun çok çeşitli duylara yönelik malzemeyi kendi gelişme düzeyine uygun olarak serbestçe kullanmasına olanak verecek şekilde düzenlenmiştir. Bu noktada öğretmenin görevi, malzemeyi nasıl kullanacağını ona anlatarak, onun eşya ile doğrudan doğruya yapacağı deneylerle kendi kendine öğrenmesini sağlamaktır. Bu tür bir öğrenmenin gerçekleştirilebilmesi için Montessori malzemesinin hazırlanışında, çocuktaki çeşitli duyuşsal ayırtma yeteneklerinin geliştirilmesinin yanı sıra, çocuğun malzemenin kendisi aracılığıyla hatasını anlaması, çözümü bulabilmesi temel ilke olarak benimsenmiştir. Bunu sağlayabilmek için genellikle her malzemede çözümlenecek yalnızca bir problem vardır. Örneğin; en yaygın Montessori malzemelerinden biri olan silindirler, ya renk, ya boy açısından farklıdırlar. Aynı anda hem renk, hem de farklı boylardaki silindirleri sıralamaya ilişkin bir görev yoktur. Boyut, biçim, renk, vb. gibi görmeye ilişkin kavramlardan başka işitme, koku alma, dokunma gibi duyuşlara ilişkin kavramların geliştirilmesi ve çocuğun bunlar arasındaki benzerlik ve farklılıkları algılamayı öğrenmesine ilişkin alıştırmalar Montessori programında büyük bir yer tutmaktadır (Evans, 1971). Montessori için çocuk zihninin gelişimi belirli bir sıra içinde olur. Normal çocuk belirli aşamalara belirli yaşlarda ulaşır. Zihinsel engelli çocuk bu aşamalara daha geç ulaşır. Ama aşamaların sırası değişmez. Gelişim aşamalarının belirli bir sırada oluşması yalnızca olgunlaşma sonucunda ya da çevrenin etkisiyle olmaz. İkisinin birlikte ve karşılıklı etkileşimi sonucunda olur. Montessori, gelişim ve öğrenme için malzemenin nasıl kullanılacağını çocuğa gösterilmesinin yeterli olmayacağını, çocuğun kendisinin yaparak yeni bilgiyi öğrenebileceğini savunmaktadır (Oktay vd.; 2003). Montessori'nin duyuların eğitiminde hedeflediği üç süreç vardır: Benzerlikleri fark etmek ve bunları eşleştirme yeteneği, bir dizi nesne arasındaki zıtlıkları ve aşırılıkları ayırt etme yeteneği ve birbirine şekil, renk, doku, ağırlık, vb. yönlerden oldukça benzeyen nesnelere arasında

ayrımlaştırma yapabilme yeteneğidir. Montessori'nin çocuğun eğitiminde önemle durduğu bir başka konu da ana dilinin geliştirilmesidir. Evans, Montessori'nin dilin geliştirilmesine ilişkin çalışmalarında esas aldığı gelişim özelliklerini şöyle özetler: 1)İsimlendirme evresi 2)Fark etme evresi 3)Telaffuz evresi. Öğretmen dile ilişkin alıştırmalarda bu düzeni izlemeli ve nesnenin hangi özelliğini tanıtmak istiyorsa, kullandığı dilde bu özelliği vurgulayan sözcüklere yer vermelidir. Çocuğun nesnenin sözü edilen özelliği ile ilgili kavramı içeren sözcükleri kullanabilmesi için kendisine fırsat verilmesi ve özendirilmesinin gerekliliği de yöntemin bir parçasıdır (Evans, 1971). Bu noktada Montessori'nin amacı, çocuğun serbestçe kendini ifade etme yeteneğini kazanmasından çok, dilin kavramlara ilişkin yönünün yapılandırılmış alıştırmalarla yardımı ile geliştirilmesidir (Lewis, 1977). **Montessori metodunda üç ana unsur vardır : Çevre, çocuk ve öğretmen.** “Erken çocukluk dönemi eğitimiyle” ilgili her sistemin temeli “çocuğu, bir yetişkinin olmasını istediği gibi değil, olduğu gibi gözlemek ve anlamaya çalışmak” üzerine kurulmuştur (Mallory, 1989). Okul öncesi eğitimde, hem Montessori tipi okullarda hem de programlı ve yoğun eğitim veren okullarda zenginleştirilmiş çevreden bahsedilir. Zenginleştirilmiş çevre, bilinçli, seven kişi ve çevre ile çocuk arasındaki yoğun ve uyumlu iletişimidir. Öğrenmenin temel unsuru iletişimidir. İletişim var olduğu sürece seven, bilinçli yetişkin ile doğal çevre, çocuklarının gelişimi için yeterlidir. Doğadan uzak olan çevrelerde doğaya yaklaşmak, kırsal kesimdekilere ise yaşına uygun eğitici araçlar, oyuncaklar ve kitaplarla dengeyi sağlamak gereklidir. Montessori'nin çocuğun kendisini tam bir birey olarak geliştirmesine yardım etmek için oluşturduğu bu çevrede kavram gelişimi ve organizasyonu, görsel ve işitsel farklılığın algılanması, genel çevreye uyum, benlik kavramı ve gelişimi içinde olumlu bir benlik kavramı, motivasyon, dil gelişiminin sosyal çevreye uyumda rolü ve sözel davranışlar gibi temel unsurlar yer almaktadır. Bu yöntemde çocuk, öğretmeni, bir yöneltten olarak gözlemektedir. Bu nedenle, Montessori “öğretmen” yerine “yöneltten” terimini kullanmaktadır (Oktay, 1985; Mallory, 1989). **Montessori çevresi, çocuk için bir “öğretmen” rolünü üstlenir.** Montessori okulunda çocuk, özel olarak geliştirilmiş Montessori materyalleri ile kendi kendine öğrenecektir. Bunlar, cazip, genellikle basit, küçük, kendi kendini düzelten materyallerdir. Eğer çocuk bir hata yaparsa, materyalin kendisine bakarak yaptığı hatayı düzeltebilir. Böylece bir yetişkin çocuğa yaptığı hatayı düzeltmesini söyleyerek onu incitmemiş olur. Montessori okulunda, çocuk kendi kendine ve arkadaşları ile öğrenir. Sınıf kurallarına uymayı öğrenir ve hatta uymaları için arkadaşlarını uyarır. Yapacağı çalışmayı, kendi seçtiği ve kendi sistemine göre ayarladığı için, çocuğun başarıma olasılığı fazladır. Montessori sınıfı rekabet olmayan bir ortamdır. Çocuk, burada aynı zamanda bitki ve hayvanları da tanır, onlara özen göstermeyi ve yardım etmeyi öğrenir (Mallory, 1989). Montessori çevresinde gerçeklik ve doğallık büyük önem taşımaktadır. Sınıftaki araçlar, çocuğun gerçeklerle yüzyüze gelmesini kolaylaştırmak amacıyla gerçek yaşamda kullanılan araçlardır. Birşey içmek için gerçek cam bardaklar, ütü yapmak için gerçek ısınabilen ütü, sebzeleri kesmek için keskin bıçak kullanılmaktadır (Temel, 1994). Bu sınıf, çocuğun, yetişkin yönetiminden ve baskısından uzak olarak, kendi dünyasını keşfedebileceği, zekasını ve bedenini geliştirebileceği cazip bir ortamdır (Mallory, 1989). **Her Montessori sınıfı farklıdır.** Montessori yaklaşımı, çok kesin kurallara sahip olmasına karşın, esnek ve bireysel uygulamalara açıktır. Çünkü hiç kimse bir diğersinin aynı değildir. Her Montessori sınıfı, öğretmenin uygulamalarına ve yeteneklerine bağlı

olarak tektir. Bu nedenle, ebeveynler öğretmenle tanışmalıdır ve özel Montessori metodunu anlamaları için de mümkün olursa, öğretmeni sınıf içi etkinliğinde de gözlemlemelidirler (Mallory, 1989). Montessori sınıflarında çocukların sınıf içinde istedikleri gibi dolaşmalarına izin verildiği gibi okuldan açık alana çıkmalarına da izin verilmektedir. Çocuklar bu alanlar içinde gidip gelmekte özgürdürler. Hareketlerdeki bu özgürlük nedeniyle Montessori geleneksel okullardaki gibi çalışma, dinlenme ya da oyun zamanlarına bölünmemiştir (Dere ve Temel, 1999). Montessori sınıflarında güzellik ve atmosfer çok önemlidir. Bu nedenle, Montessori sınıfları iyi ve çekici bir tarzda düzenlenmiştir (Temel, 1994). Renkler canlı, ilgi çekici ve uyumludur. Sınıfın atmosferi rahatlatıcı, sıcak ve katılımlı destekler niteliktedir (Dere ve Temel, 1999). **Montessori sınıfı, farklı yaş gruplarını içerir.** Çocuk farklı yaş gruplarını içeren (genellikle iki buçuk-altı yaş) bir sınıfa yerleştirilir. Bu şekilde onu geniş öğrenme olanaklarının sağlandığı bir ortam sunulur. Okula ilk başladığında kendisinden yaşça büyük ve deneyimli çocuklardan öğrenme olanağı bulur, daha sonraları ise, kendi edindiği bilgiler ışığında artık beceri kazandığı konularda, daha az deneyimli olan çocuklara yardımcı olur. Böylece, çocuk aynı zamanda, çok sayıda değişik kişilerle sosyal yönden ilişki kurmayı öğrenir (Mallory, 1989). Değişik yaş gruplarındaki çocukların birlikte olmaları Montessori için onların toplumsal gelişmelerine de yardımcı olabilir. Özellikle büyük çocukların küçüklere örnek olmaları ve onlara gerçekten ihtiyaç duydukları zaman yardım etmeleri, hem büyükler, hem küçükler yönünden olumlu bir yaklaşımdır. Çünkü ona göre büyük çocukların daha küçük yaşlardaki çocuklara yaptıkları yardımlarda yetişkinlerinkinde olduğu gibi aşırı koruyuculuk yoktur. Büyük çocuklar, küçük bir çocuğun ne zaman gerçekten yardıma ihtiyacı olduğunu yetişkinden daha iyi anlarlar ve bu konuda küçüğün özgürlüğüne daha saygılıdır (Pines, 1969; Evans, 1971; Aytaç, 1972; Lillard, 1973). **Montessori sınıfı, farklı alanları kapsar.** Montessori sınıflarında uygulamalı yaşam alıştırmaları, duyuşal alıştırmalar, matematik araçları, kitaplardan oluşan dil köşesi, okuma yazma araç-gereçleri, tahta yemek kaşığı ve yöresel kıyafetlere ait farklı dokudaki kumaşlar gibi yöresel araç-gereçlerin bulunduğu köşeler yer almaktadır. Buna ek olarak, yumuşak bir halı ile çocukların ilgisini çekebilecek, kitapların resimlerine bakabilecekleri veya kitap okuyabilecekleri bir köşe bulunmaktadır. Montessori yaklaşımında bulunan “uygulamalı yaşam alanı”, özellikle iki buçuk-üç buçuk yaş arası çocuklar içindir. Çocuk, bu alanda, kendi kendine yetmeyi ve çevresiyle ilgilenmeyi öğrenir. Bu alanda, çocuk özel olarak hazırlanmış kalıplar üzerinde düğme ilikleme, fermuar açma, kapatma, iğneleme, kemer bağlama gibi objeleri kullanarak kendi kendine giyinmeyi öğrenir. “Duygusal alan” çocuğa, dünyayı öğrenmesi için, duygularını kullanabilmeyi öğretir. Bu alanda, çocuk, farklı yükseklikleri, uzunlukları, ağırlıkları, renkleri, sesleri, kokuları, şekilleri kavramayı öğrenir (Mallory, 1989).

Montessori Yaklaşımının Alanları

Montessori, çocuğun gelişmesine ilişkin özellikleri belirledikten sonra bu özelliklere uygun yöntem ve materyali geliştirmiş, çalışmalarında bunları kullanarak eğitilmeleri için çocukların çeşitli alanlarda gelişmelerini hedef almıştır. Bu alanlar, duyuşal, matematik, dil, coğrafya, tarih ve kültür, beslenme ve pişirme, resim, müzik, bilim ve doğa, nezaket ve davranış, spor, iletişimdir.

Duyu eğitimi, çocuk doğduğu andan itibaren başlayan bir eğitimidir. Montessori araçları çocuğa istenilen bütün özellikleri kazandırmada araçtır. Motor eğitiminde temel nokta hareket özgürlüğüdür. Çocuk kendi kendini idare etmeyi hareket özgürlüğü sayesinde öğrenir. Bu eğitimde fermuar ve düğme açıp kapama tahtası, su dökme, bağcık bağlama tahtası gibi etkinlikler yer almaktadır. Çocuğun duyularının geliştirilmesine yönelik olarak duyu materyalleri kullanılmaktadır. Örneğin; kırmızı çubuklarla uzunluk; pembe kule küpleri ile büyüklük; ziller ile müzikal ritim kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle, duyu materyalleri çocukların vücutlarını anlamalarını ve uyarıcıları kullanma kapasitelerinin daha fazla farkında olmalarını sağlamaktadır. Ayrıca çocuğun gözlem gücünün ve okumayı öğrenmeye hazır olması için görsel ayırım yeteneğinin artmasına yardımcı olmaktadır. Çocukların organize etme ve ayırt etme yeteneğine bağlı yöntemleri düşünme yeteneğini arttırmaktadır (Morrison, 1998). Montessori eğitiminde duyularla ilgili yapılan etkinlikler çocuğun daha önce öğrendiklerini sınıflandırmasına, birbirinden ayırmasına ve aralarında bağlantı kurmasına yardımcı olur. Bu aşama bilinçli öğrenmenin başlangıcıdır (<http://www.izcicocuk.com/tr/mont-esori.asp>).

Matematikle ilgili bilgilerin temelini oluşturulması okul öncesi dönemin ilk yıllarında başlamaktadır. Montessori, bir çocuğun matematik malzemeleriyle erken yaşlarda çalışma yapması durumunda çocuğun matematiksel bir çok yeteneğini eğlenceli bir şekilde geliştireceğini gözlemlemiştir. Montessori matematik eğitimi için çeşitli materyaller geliştirmiştir. Bunlar, sayı çubukları, zımpara kağıdından yapılmış sayılar, sarı renkteki boncuklardır. Bu materyaller, çocukların matematik zekalarının gelişmesine yardımcı olmaktadır (Lewis, 1977; Metin, 1992; Poyraz ve Dere, 2003; <http://www.izcicocuk.com/tr/montessori.asp>).

Dil, iletişim sağlama aracı olarak kullanılan sesler, işaretler (semboller) ve sözcükler gibi temel birimleri olan bir sistemdir. Montessori eğitim yaklaşımında, çocuklar harflerin isimlerini sırayla öğrenmeden önce harflerin fonemlerini öğrenirler. Çünkü bunlar ileride okuyabilmeleri için gerekli olan kelimelerin sesleridir. Çocuklar bu fonemleri öğretmenin verdiği zımparalı harflere dokunarak öğrenirler. Yazma çalışmaları veya harf kartlarını kullanarak kelime üretmek, Montessori eğitim yaklaşımında okuma alışkanlığı kazandırır. Çocuklar gramer kurallarını oyunlarla öğrenir. Örneğin; isimler nesnelere verilen adlardır, sıfatlar isimleri tarif eder ve fiiller hareket bildiren kelimelerdir (Baykoç-Dönmez, 1986; <http://www.izcicocuk.com/tr/montessori.asp>).

Yap-boz haritaları en popüler aktivitelerden biridir. Başlangıçta çocuk bu haritaları sadece yap-boz oyunu olarak kullanır. Aşamalı olarak ülkelerin isimleriyle beraber iklimleri ile ilgili bilgileri öğrenirler. Çocuklar ada, yarımada, dağ gibi **coğrafi** şekilleri ve kavramları yap boz ile öğrenirler (<http://www.izcicocuk.com/tr/montessori.asp>). Montessori **tarih** kavramının zaman dilimlerinin kullanılarak verilmesini önerir. Zaman dilimleri rulo yapılmış uzun kağıtlardan yapılır ve sınıfta yere serilir. Tarihteki belirli olaylar belirtilerek işaretlenir. Tarih kavramını, çocuklara tanıtmak, çocukların kendi hayatları ile ilgili zaman dilimlerini belirtmeleri ile başlar ve ilk başa da çocukların bebeklik resmi koyulur. Çocuklar diğer ülkelerin **kültürel** yapılarına ait gelenek, müzik, yemek, iklim, dil ve hayvanlarını keşfederek dünya ile ilgili bilgi sahibi olurlar. Bu da çocukların diğer kişilere karşı bilinçli, anlayışlı ve toleranslı olmasını sağlar (<http://www.izcicocuk.com/tr/montessori.asp>).

Montessori eğitim yaklaşımında **beslenme** de önem taşımaktadır. Çocuklar sağlıklı bir vücut için gerekli olan dört ana besin grubunu (sebze ve meyveler, tahıllar ve baklagiller, süt ve süt ürünleri, et ve et ürünleri) öğrenirler. Yemek, pasta ve kurabiye yaparlar (<http://www.izcicocuk.com/tr/montesori.asp>). Örneğin, günün birinde bir ziyaretçi, Montessori okuluna değişik geometrik biçimlerde (kare, üçgen, daire vs.) kalıplanmış kurabiyeler getirmiştir. Çocuklar kurabiyeleri yiyecekleri yerde şekillerini incelemeye başlamışlardır. Evdeki yiyeceklere karşı da benzer bir yaklaşım sergilenmiştir. Montessori okulu öğrencilerinden biri mutfakta annesinin aldığı tereyağını paketten çıkartınca çocuk “Dikdörtgen bu.” demiştir. Annesi tereyağının bir köşesini kesip aldığı anda ise çocuk “Şimdi de üçgen oldu.” demiştir. Oysa çocuk normalde, tereyağlı dilimin kendisine verilmesi konusunda ısrar eder. Çocuklar, ruhsal yaşamda yeni zenginliklere eriştikçe bu çeşit zevkleri bir yana koyabilmektedirler (Montessori, 1997).

Sanat eğitimi, estetik ve yaratıcılığın gelişimini desteklemek ilkelerinin içinde çocuklara yaptırılan bir takım etkinlikler olarak karşımıza çıkar. Sanat etkinliğinin bir dalı olan resim, klasik anlamda çizgiler, biçimler, ışık ve gölgelerin yardımıyla anatomi, perspektif gibi bilimlerin eklenmesiyle meydana getirilir. Resim yapma isteği aklın, entelektüel çabanın değil, içgüdünün etkisiyle doğmuştur. Resim, çocuk için simgesel bir anlatımı, buluşları ve duygularıyla birleştirdiği düşünce ve duygularını dışa aktardığı araçtır (Birsun, 1985; Gürtuna, 2003). Sanat eğitimi, çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal, dilsel, bilişsel ve sosyal gelişimine önemli katkılarda bulunur (Abacı, 2003). Montessori sınıflarında çocuk kendisi yaratır ve bu yolla hayallerini keşfetme özgürlüğüne sahip olur. Montessori yaklaşımında sanat etkinliğinin en önemli noktası budur, ortaya çıkan eser değerlidir (Abacı, 2003; Gürtuna, 2003; <http://www.izcicocuk.com/tr/montesori.asp>).

Müzik, çocuğun ruhsal yapısında heyecanlı ve aşırı duygusallık ortamından daha sakin bir ortama yönelmesi bakımından önemlidir, ayrıca güvensizlik, saldırganlık, gerilim, korku gibi davranışlarda güçlüklerin yenilmesi konusunda önemli bir etkidir. Kişilik gelişiminde bu eğitim, çocuğun davranışlarını etkiler, dikkati yoğunlaştırır, gözlem yeteneğini güçlendirir (<http://www.izcicocuk.com/tr/montesori.asp>). Müzik yapıtlarının temelini oluşturan ritim, müziğin önemli öğelerinden biridir. Montessori’ye göre herşey ritimle başlar. Montessori yaklaşımında ritim eğitiminin amacı, çocuğa yalnızca belirli ritim kalıplarını öğretmek değildir. Çocuğun müziğe ilk yaklaşımı ritim ve çocuğun ritme verdiği doğal cevaptır. Grupla birlikte şarkı söylemek, Montessori zilleri ve ses tahtaları bu programın birer parçasıdır (Ürfioğlu, 1986; Mertoğlu, 2003; <http://www.izcicocuk.com/tr/montesori.asp>). Hataların düzeltilmesine olanak veren hareket alıştırmaları, sessizlik oyununda olduğu gibi çocuk için son derece yararlıdır. Örneğin, bir gün Montessori, kucağında 4 aylık bir bebekle içeri girer. Çocuklara bebeğin ne kadar sessiz olduğunu, çok sessiz nefes aldığını söyler. Bunun üzerine diğer çocuklar, sessizce nefes almaya, sessiz durmaya çalışırlar. Bu sessizlik oyunu ile çocukların duyma gücü denenmiştir. İsmi fısıltı ile söylenen çocuk, adını duyunca sessizce Montessori’ye gitmiştir. Çocuklara burada şeker, çikolata verilmiş, ancak çocuklar bunları kabul etmemişlerdir. Çocuklar için burada verilen maddi ödülün daha önemli olan manevi değerler vardır (Montessori, 1997).

Montessori sınıflarında **fen ve doğa** ile ilgili çalışmalar önemli yer tutmaktadır. Montessori'ye göre çocuklar doğanın düzeni, uyumu ve güzelliğini anlamalı ve bundan mutluluk duymalıdır (Montessori, 1966). Montessori çevresinde bir doğa masası veya bir teşhir masası bulunmaktadır. Sınıfta daima çiçekler ve yetiştirilecek tohumlar vardır. Ayrıca, sınıfta, tavşan, salyangoz, ipek böceği, karıncalar gibi hayvanlar da bulunmaktadır. Hayvan veya bitkilerin yetiştirilebileceği akvaryum, park veya bahçede boş bir alan vardır. Çocukları doğaya yakın tutma özellikle onların ruhsal gelişimlerine yardımcı olur ve bu duyguyu taşımalarını teşvik eder (Poyraz ve Dere, 2003). Fen etkinliğinde, çocukta yaradılıştan gelen merak duygusu ve keşfetme, projeler ve deneylerle desteklenir ve geliştirilir. Bitki ve hayvan grupları düzenli bir şekilde çalışılarak çocukta onlara karşı sevgi ve takdir etme duygusu yaratılır (<http://www.izcicocuk.com/tr/montesori.asp>).

Montessori sınıflarında **saygı** atmosferi vardır ve çocuklar çalışacakları projeleri, süresini ve kiminle çalışacaklarını kendileri seçer. Bu ortam çocukta kişisel disiplini geliştirir. Ayrıca bütün Montessori sınıflarında her araçtan birer tane vardır. Çocuk o aracı kullanmak istediğinde başkalarının işinin bitmesini beklemektedir. Bu yolla, çocuk başkalarının haklarına saygı duymayı öğrenir (Temel, 1994; Dere ve Temel, 1999).

Spor, gereksinimlere yönelik, haz unsuru ağır basan, özgül sportif değerler, amaçlar ve yatırımlar tarafından yönlendirilen az ya da çok haz ve performans prensibine dayalı, bilinçli olarak zorluklar yaratan ve bunların aşılması için çaba gösteren insan bedeninin gönüllü hareketleridir. Spor, pek çok fiziksel aktiviteyi içerir. Onu tanımlayan, bedenle olan ilişkisidir. Bedene yöneliktir ve çoğunlukla haz verir (Spreitzer ve Synder, 1976; Coakley, 1993; Voight, 1998). Montessori'ye göre, bedensel faaliyetler, beden sağlığı için gereklidir ve çocuktaki özgüveni pekiştirir. Hareket, sadece benliğin bir görüntüsü değil, aynı zamanda bilincin gelişmesinde de önemli bir etkidir. Hareket özgürlüğüne sahip olan çocuk, çevresinden izlenimler edinir ve kendine düşen eylemleri yürütmede çok titiz ve dikkatli davranır. Çocuk, yaptığı işle kendini gerçekleştireceğini bilerek, işi kendinden bir parçaymış gibi tamamlar (Montessori, 1997).

İletişim, dil kullanarak ya da kullanmaksızın, insanlar arasındaki duyguların, düşüncelerin ve yaşantıların ifade edilme yöntemidir (Baykoç-Dönmez, 1986). Montessori eğitim yaklaşımında okul öncesi çocuğuna dört ana alan tanıtılır; duyguları tanıma, net ve açık iletişiminin sağlanması, sorumluluk, kişiler arası olabilecek sorunları çözebilme yeteneğidir. Bu sayede çocukların hem kendilerini tanımasını, hem de çevreyi tanıyarak uyum sağlamayı öğrenmeleri gerçekleşmiş olur (<http://www.izcicocuk.com/tr/montesori.asp>).

Montessori Yaklaşımının İlkeleri

Montessori'ye göre çocuklara gerçekten yardımcı olabilmek için, Montessori yaklaşımının ilkelerini bir bütün olarak kavramak ve çarpıtmadan uygulamak gerekmektedir (Montessori, 1997). Çocuk dünyanın neresinde olursa olsun, Montessori'nin "**emici zihin**" olarak adlandırdığı bir yetiye sahip olarak doğar. Montessori yaklaşımının emici zihin ilkesi çocuğun zihinsel faaliyetini ortaya çıkarmaya amaçlar. Montessori çocuk evlerinde çocuk asla zihinsel başarılar kazanmaya zorlanmaz. "**Çocuğa önceden hazırlanmış bir çevre**" ve bu çevreyi keşfedebilmesi

için ona bir dizi anahtar verilir. Bunlar duygusal gereçlerdir. Ve her çocuk bu gereçlerin yardımıyla kendine özgü yetenek ve ritmine uygun olarak, zihninin daha önce algılamış olduğu izlenimleri sınıflandırmaya, örgütleme koyulur. Kısacası doğal bir ihtiyaç olan kendi “**iç disiplini**ni” yaratır. Montessori yaklaşımındaki “**özgürlük**” ilkesi için Montessori “uyguladığımız yöntemin en kısa ama en özlü açıklaması, çocuklara önceden hazırlanmış bir çevrede özgürlük tanımak” ifadesini kullanmıştır (Temel, 1994; Montessori, 1997). Çocuk bütün canlı organizmalar gibi birtakım gelişim aşamalarından geçer. Montessori bunları “**duyarlılık dönemleri**” olarak adlandırır. Evrensel bir organizma olan çocukta bu duyarlılık dönemleri ırk, kültür ayrılıkları gözetmeksizin vardır. Belirli bir duyarlılık döneminde çocuk belirli bir bilgi ya da beceriye karşı doymaz bir “**çalışma şevki ve sevinci**” duyar. Çocuk elindeki gereci dilediği gibi kullanmasına izin verildiğinde, bununla çeşitli alıştırmalar yapacak, yaptıklarını tekrar tekrar uygulamaktan sıkılmayacaktır. “**Dikkat**”ın yoğunlaşması, anlamak, kavramak ve zihin gücünü arttırmakta “**tekrar**”ın rolü büyüktür. Montessori yaklaşımının günümüzde de hala uygulanıyor olması bütün bu ilkelerin evrensel nitelikte olduklarını ortaya koymaktadır (Montessori, 1997).

Montessori Yaklaşımında Öğretmenin Rolü

Montessori yaklaşımında öğretmen, çevreyi hazırlamaktan ve çocukların çevre ile ilişkiye geçmelerini sağlamaktan sorumludur. Öğretmenler çocukların kendi gelişimi için potansiyelini kullanma fırsatı tanır ve Montessori yaklaşımında öğretmen “yöneltilici” adını alır (Lillard, 1973). Öğretmen, çocukların önceden hazırlanmış çevrede özgürce hareket edebilmelerini sağlayan, insan gelişimi ve büyümesi hakkında yeterli bilgiye sahip, çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını materyal ve etkinliklerle karşılayabilmek için gözleme dayalı becerilere sahip, çocukları öğrenme için cesaretlendiren kişidir. Öğretmen aynı zamanda öğrenmeyi fiziksel ve psikolojik açıdan destekleme, sınıfta liderlik becerisi kullanma özelliklerine de sahiptir (Coe, 1991; Morrison, 1998). Montessori öğretmeni çok iyi bir gözlemci olmanın yanında, çocuğa bireysel rehberlik hizmeti sunabilen, her materyalden nasıl yararlanabileceğini çocuğa gösterebilen kişidir (Temel, 1994). Öğretmenin görevi kendi bilgi ve deneyimlerini empoze etmek değildir, çocukların gelişimleri için kendilerinde var olan potansiyeli kullanma fırsatını vermek; çocuk için hazırlanmış çevrede sosyal ve kültürel etkinlikler için çocuğu güdülemek ve hazırlamaktır (Morrison, 1998). Montessori öğretmeni, aile ve toplum çalışmalarına çok zaman ayırır. Montessori, çocuğu soyutlanmış bir birey değil, ailenin bir üyesi olarak görmektedir. Montessori öğretmeni, çocukların çalıştığı ortamda güçlükle farkedilen bir görünümde (Temel, 1994). Öğretmen, çocuklara aktif araştırma ve iletişim yoluyla öğrenebilecekleri bir ortam hazırlar (Poyraz ve Dere, 2003). Montessori öğretmenleri bu yolla, çocukların gözlemlene becerisini geliştirir. Etkin öğrenme, kolaylaştırma, yönlendirme ve rehberlik için kendi gözlemlendiği uygun yöntemleri çocuğa benimsetir (Morrison 1998). Montessori öğretmeni, her çocuğun bireysel gelişim düzeyini çok iyi bilmelidir. Hangi materyalin hangi çocuk için daha iyi olabileceğine karar verebilmeli, her çocuğa bireysel rehberlik hizmeti sağlayabilmeli, her materyalden en iyi şekilde nasıl yararlanılabileceğini çocuğa göstermelidir. Öğretmen, daha sonra, çocuğu materyal ile yalnız bırakmalı ve gözlemine dönmelidir. Öğretmen sadece gerektiği zaman çocuğa müdahale etmelidir. Esnek olmalı ve her

çocuğa yardımcı olurken, yeni fikirlere açık olmalıdır. Çocuk, öğretmeni, gerek duyduğu zaman orada olan, ama bir yardımcı ve rehber olarak görebilmelidir. Öğretmen esnek, yaşamı seven, anlayışlı, saygılı ve sıcak olmalıdır (Mallory, 1989; Temel, 1994).

Montessori Yaklaşımında Kullanılan Araçlar

Montessori yaklaşımında Montessori araçlarının büyük önemi vardır. Montessori araçlarının en önemli özelliği, çocuğun güçlük çektiği bir kavramın diğerlerinden ayırt edilip verilmesidir. Örneğin; pembe küpler, yalnızca büyüklük bakımından birbirinden farklıdır. Diğer özellikler aynıdır. Böylece çocuk, büyük-küçük kavramlarını öğrenebilmektedir (Temel, 1994). Montessori araçlarının diğer önemli özelliği de basitten zora, somuttan soyuta aşamalı bir biçimde düzenlenmesidir. Örneğin; değişik uzunluklarda yapılmış kırmızı çubuklar ilk aşamayı oluşturmaktadır. İkinci aşamada mavi ve kırmızıya boyanmış çubuklarda sayı ve uzunluk kavramı birlikte ele alınabilmektedir (Montessori, 1966).

Montessori materyalleri, çocuklar hazır olduğunda onlara yavaş yavaş tanıtılır. Bunlar sağlam, ilgi çekici ve ilginçtir. Eksik parçası bulunmamaktadır. Bu malzemeler, çocuğun öğrenmesine destek olur, çocukların becerilerinin gelişmesine yardımcı olur. Onları problem çözmeye teşik eder. Sınıflarda bulunan Montessori materyalleri, bireysel gelişimi sağlar. Aynı zamanda grup gelişimi ve işbirliğini de geliştirir. Çocuklar, birbirlerinden sürekli yeni bilgiler öğrenirler. Küçükler büyükleri gözlemler, büyükler ise küçüklere yardım eder (Poyraz ve Dere, 2003). Montessori materyalleri, çocuklara kendi kendini kontrol etme ve hatalarını kendi kendilerine bulma şansını vermektedir. Öğretmen çocuğun hatasını söylememektedir. Montessori materyallerini kullanmak için bazı kurallar vardır. Aracı kullanacak çocuk, gerekli olan materyalleri getirmeli, çalışma için özel yapılmış hasır ya da kilim üzerinde dikkatlice düzenlenmeli, bitirdiği zaman raflardaki yerine tekrar götürmeli ve bir sonraki kullanacak çocuk için düzenli bırakılmalıdır. Ancak, çevrenin düzenli olmasına rağmen, her bir parçanın tam olarak aynı yerde kalması gerekli ve zorunlu değildir (Lillard, 1973).

Gerçek yaşamdaki gibi Montessori sınıflarında her araçtan bir tane vardır ve hafif ağırlıkta çocukların boylarına uygun, orantılı, hareket edebilen mobilyalar, elini uzattığı zaman yetişebileceği dolaplar, kolaylıkla kullanabileceği kilitler, kolay açılıp kapanabilen çekmeceler ve kapılar, duvarlarda kolay yetişebileceği kıyafet askıları, parmaklarıyla kavrayabileceği fırçalar, eline sığabilecek sabunlar, kısa-düz saplı süpürgeler, tek başına giyip çıkartabileceği giysiler bulunmaktadır (Temel, 1994, Poyraz ve Dere, 2003). Bu şekilde çocuklar fiziksel özgürlük yaşarlar, bağımsız hareket etme olanağını yakalarlar.

Montessori Yaklaşımının Yararları

Montessori'nin geliştirdiği çocuk eğitimi yaklaşımı, çocuğu ruhsal ve fiziksel açıdan olumlu yönde etkileyen; çocuğun duyu, hareket ve dil eğitimine önem veren; sosyal, duygusal, bedensel yönden gelişimine önemli katkıları ve yararları olan bir yaklaşımdır.

Montessori yaklaşımının yararları şunlardır: Büyük çocuklarla küçüklerin bir arada bulunması küçüklerde toplumsal bilinci ve kendine güveni geliştirir. Çocuklar öğretmenlerinin uyarıları yerine, kendi hatalarını kendileri düzeltme eğilimine girerler. Bireysel öğrenme, çevre içerisinde olur. Her bir çocuk farklı bir adımda büyür, bu çocuğun gelişimini sağlar. Çocuklar çevreye saygılı olmak için değil, kendi seçimleri ile

sessizliği tercih ederler. Örneğin; Montessori sınıfındaki öğrenciler kendi karakterlerinin parçası olan iç barışlarına dönerler (Sessizlik). Soyut yerine, somut öğrenme üzerinde durulur. Çocuklar kavramları birebir gerçek hayatta yaşayarak ve çocuk merkezli bir çevrede öğrenirler. Bütün materyaller çocukların erişebileceği yerlerde tutulur. Masa, sandalyeler çocukların kullanabileceği kadar küçük, duvardaki resimler çocukların göz seviyesinde olacak şekildedir. Çocuklar eğlenmenin zevkiyle ve araştırma isteğiyle çalışırlar. Çocuklar doğal liderlerdir ve yeni görev almaktan memnundurlar. Onların ilgileri işin sonunda çıkan üründen çok, işin kendisindedir. Çevre çocuklara doğal bir sorumluluk hissi verir. Çocukların temel kural ve beklentileri diğer çocuklar ve öğretmenler tarafından açıkça belirlenir ve uygulanmaya zorlanır. Çevre, çocuklar için düzenlidir ve bu ortam onları pozitif bir hava içerisinde yetiştirmelerini sağlar. Öğretmen öğretici olmayan bir rol üstlenir. Çocuklar öğretmen tarafından değil kendi gelişim ihtiyaçları tarafından motive edilirler (<http://www.montessoriconnections.com/aboutmontessorieducation/aboutmontessorieducation.html>).

Sonuç ve Öneriler

Montessori yaklaşımı günümüzde hala geçerliliğini korumakta ve birçok okul öncesi eğitim kurumunda Montessori yaklaşımından halen yararlanılmaktadır. Eğitimin daha da önem kazandığı günümüzde çağdaş yaklaşımlardan birisi olan Montessori eğitiminin geçerliliğini koruyarak devam etmesi önemlidir.

Montessori yaklaşımında yer alan, çocuğun gelişimini destekleyecek faaliyetlerin dikkati sağlayıcı, çocuğu motive edici bir şekilde özgür bir çevrede çocuğa sunulması ve çocuğun bunları kullanabilmesi için öğretmenin yönelten olması, zihinsel faaliyeti ortaya çıkarmayı amaçlayan emici zihin gibi ilkelerin günümüzde de çocuk eğitiminde kullanılması verilen eğitimin daha etkili olması açısından önemlidir.

Montessori'ye göre eğitimin ilk amacı, çocuğun kendisinin keşfetmesi ve özgürleştirilmesidir. Bu nedenle, anne-babalar, öğretmenler, çocuğun gelişimi için elverişli bir çevre sağlayabilirler. Çocuğun enerjisini geliştirecek faaliyetler için gerekli ortamı yaratabilirler. Çocuğun bağımsız faaliyetini engelleyici hiçbir engel olmamasına özen gösterebilirler. Çocuklara herşeyi hazır olarak sunmamaya dikkat edebilirler ve kendi kendilerine araştırıp öğrenmelerini destekleyebilirler.

Montessori'ye göre öğretmen, yöneltici ve liderdir. Öğretmen, görünüşü ve kişilik özelliği ile çocuklara model olabilmeli, anlayışlı, sıcak, sevecen, esnek olabilmelidir. Eğitim ortamında çocukların özgürce hareket edebilmesini sağlayabilmeli ve öğrenme için çocukları cesaretlendirebilmelidir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programlarının kapsamı içerisine Montessori yaklaşımı da dahil edilerek öğretmenlere, anne-babalara farklı bakış açıları kazandırılabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmenleri Montessori eğitimi konusunda bilgilendirebilir. Öğretmenler Montessori eğitiminin “emici zihin”, “çocuğa önceden hazırlanmış bir çevre” ve diğer ilkelerinden yararlanarak eğitim programları içerisinde bunlardan yararlanabilirler.

Bundan sonra planlanacak çalışmalarda, Montessori Yaklaşımı'ndan yararlanarak eğitim programları hazırlanabilir ve çocuklar üzerindeki etkileri

araştırılabilir. Montessori Yaklaşımı dışında diğer çağdaş yaklaşımlara da akademik çalışmalarda yer verilebilir.

KAYNAKLAR

- Abacı, O. (2003). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görsel Sanat Eğitimi. Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar (Editör: Müzeyyen Sevinç). Morpa Kültür Yayınları, s.257-267, İstanbul.
- Anonim, (2002). Montessori Eğitimi. <http://www.izcicocuk.com/tr/montessori.asp>. 14.09.2003.
- Anonymous, (1999). About Montessori Education. <http://www.montessoriconnections.com/aboutmontessorieducation/aboutmontessorieducation.html>. 15.11.2003.
- Aral, N., Can-Yaşar, M., ve Kandır, A. (2000). Okul Öncesi Eğitim ve Anasınıfı Programları. Ya – Pa Yayınları, s.197, İstanbul.
- Aytaç, K. (1972). Avrupa Eğitim Tarihi. Ankara Üniversitesi Basımevi, s.241, Ankara.
- Aytaç, K. (1976). Çağdaş Eğitim Akımları. Ankara Üniversitesi Basımevi, s.169, Ankara.
- Baykoç-Dönmez, N. (1986). Çocuklarda Dilin Kazanılması. Ya-Pa 4. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ya-Pa Yayınları. s.90-96, Ankara.
- Birsun, M. (1985). Okul Öncesi Dönemde Resmin İşlevi. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri 2-3. Ya-Pa Yayınları, s.78-82, İstanbul.
- Coakley, J. (1993). Social Dimensions of Intensive Training and Participation in Children' Sports. Cahill, B.R., Pearl, A.J., Human Kinetics.
- Coe, E.J. (1991). Montessori Education and His Relevance to Educational Reform.
- Dere, H. ve Temel, F. (1999). Okul Öncesi Eğitimde Yaklaşımlar, Gazi Üniversitesi Ananokulu / Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı. Ya-Pa Yayınları, s.1-16, İstanbul.
- Evans, D.E. (1971). Contemporary Influences in Early Childhood Education. Holt, Rinehart and Winston Inc. s.59, New York.
- Gürtuna, S. (2003). Avrupa'da Okul Öncesinde Sanat Eğitimi. Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar (Editör: Müzeyyen Sevinç). Morpa Kültür Yayınları, s.93-98, İstanbul.
- Lewis, C. (1977). The Montessori Method in Education Before Five. (Edited by Boegehold D, Betty, Cuffaro, K. Harriet, Hooks H. William, Klopff J. Gordon). Bank Street College of Education. s.54, New York.
- Lillard, P.P. (1973). Montessori, A Modern Approach. Schocken Books, s.159, New York.
- Mallory, T. (1989). Montessori ve Çocuğunuz, Ana-Babanın El Kitabı. (Çevirenler: Füsün Öztaş ve Cihan Gülten). Hatiboglu Yayınevi, s.88, Ankara.
- Mertoğlu, E. (2003). Müzik ve Ritim Eğitimi. Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar (Editör: Müzeyyen Sevinç). Morpa Kültür Yayınları, s.282-289, İstanbul.
- Metin, N. 1992. Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarda Matematik Kavramlarının Gelişimi. 8. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Ya-Pa Yayınları, s.93-95, İstanbul.
- Montessori, M. (1964). The Absorbent Mind. III. Theosophical Press, s.140. Wheaton.
- Montessori, M. (1966). The Montessori Method. (Introduction by J.Mc. V. Hunt), seventh printing, New York.

- Montessori, M. (1992). Education for Human Development. Clio, Oxford University, England.
- Montessori, M. (1997). Çocuk Eğitimi, Montessori Metodu. (çeviri:Güler Yücel). 5. Basım, Özgür Yayınları, s.224, İstanbul.
- Morrison, G. S. (1998). Early Childhood Education Today, Merrill an Imprint if Prentice Hall, Saddle River. Colombus, Ohion 7th Edition, s.100-108, New Jersey.
- Oktay, N. (1985). Okul Öncesi Eğitimi Etkileyen Farklı Ekoller. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri 2-3, s.148-157, İstanbul.
- Oktay, A. (1987). Okul Öncesi Eğitimde Çağdaş Bir Yaklaşım: Montessori Yöntemi. Ya-Pa 5. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ya-Pa Yayınları, s.62-69, Antalya.
- Oktay, A., Gürkan, T., Zembat, R. ve Polat-Unutkan, Ö. (2003). Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulama Rehberi. Ne yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapmalıyım?. Ya-Pa Yayınları, s.200, İstanbul.
- Orem, R.C. (1970). Montessori, Her Method and The Movement. Capricorn Books, s. 121, New York.
- Pines, M. (1969). Revolution Learning. Allen Iane, The Penguin Pres, London.
- Poyraz, H. ve Dere, H. (2003). Okulöncesi Eğitiminin İlke ve Yöntemleri. 2. baskı, Anı Yayıncılık, s.210, Ankara.
- Spreitzer, E. ve Synder, E. E. (1976). "Socialization into Sport: An Exploratory Analysis". Research Quarterly, 47, s.: 232-245.
- Temel, F. (1994). Montessori'nin Görüşleri ve Eğitime Yaklaşımı. Okul Öncesi Eğitimi Dergisi, sayı:47.
- Ürfioğlu, A. (1986). Okul Öncesi Eğitimde Müzik ve Oyun Etkinlikleri. Ya-Pa 4. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ya-Pa Yayınları, s.170-173, Ankara.
- Voight, D. (1998). Spor Sosyolojisi. (çev: A. Atalay). Alkım Yayınları, s.156, İstanbul.